

У НОВОМЕ САДУ У СУБОТУ 2. АПРИЛА 1877.

ПОЗОРИШТЕ

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази свака о дану сваке представе на по тавака. — Стои за Нови Сад 40, а на страну 60 п. месечно. — Претплатата се шаље Корнелу Јовановићу, који се из љубави према позоришту примио да разашиље овај лист.

КРАЉ ЛИР.

(Наставак.)

Глостер.

Шта! Зар је мртвав већем?

Едгар.

Стан'те мало, оче, причекајте,
Док прегледим шта код њега има:

Он збораше о некоме писму. (Чита писмо.)

„Опомени се нашег завештања! Прилика ти се указује сваки час, да га с пута уклониш. Ако само на своје обећање заборавио писи, то ти и време и место свакога тренутка ту прилику нуди! Врати ли се он дому, као победилац, онда смо све изгубили, и ми смо побеђени: ја ћу остати и даље њему да робујем, називајући тако постепљу његову тамницом својом! О Едмунде, ослободи ме од омразлог друга, па за награду заузми место његово! Са свим од срца љуби те — слободно смем рећи — твоја жена Гонерила.“

Срећа ме је послужила данас,
Те у време, а баш како треба,
Сукобих се са нитковом овим,
Да ми писмо ово шака падне.
Док војводу потражим и нађем,
Њему самом у руке да писмо
Ово предам —
Чини ми се приближују с' војске,
Скоро ће се ударити обе!
Из даљине чујем добовање,
И трубење труба са знацима,
За нападај сваки да је спреман!
Пруž' ми руку твоју, бедни оче,
На безбедно да т' одведем место!

Глостер.

Али ко си, каж' ми, ко си?

Едгар.

Ја сам Едгар, син твој оче, благослови ме!

Глостер.

Едгаре, сине мој мили, да си благословен! (Оду.)

ПОЈАВА ПЕТА.

(Пред корделијиним шатором у француском стану).

Корделија, Кент, лекар, племић, и неколико војника. Корделија стоји с Кентом мало по даље од шатора и од осталих.

Корделија.

Драги Кенте, каж' ми, како могу
Да наградим твоју верност врлу!
Живот ми је и сувише кратак,
А што б' хтела, што бих ја желела,
Зеома је мало и незнатно!

Кент.

Припознањем вашим, о краљице,
Награђен сам и преплаћен скупо.

Корделија (лекару.)

Је л', лекаре, како ј' оцу моме!

Лекар.

Још једнако на столици спава!
Заповеда л' величансво ваше,
Да га сада из сна пробудимо?

Корделија.

Све, што год вам знање ваше каже,
О лекаре, оно наредите!

Све ћу чинит', што ви наредите?

(Оркестар свира полако, затесе од шатора отварају се лагано. На узвишену постелji Лир спава.)

Лекар.

Приступите сад ближе, краљице!

(Оркестар свира још лаже).

Корделија.

Добри оче! Мој предраги оче!

О, лекарство чудног изцељења,
Дед' прели се на уснама мојим,
У пољубу једном уједин' се,

Све болове да утолим њему,

Којим сестре моје крвожедне,

Намучиш г', отроваше стара! (Пољуби га.)

Кент.

Ох, да врлог срца детињега!

Корделија.

Гле! Лекаре, он отвара очи,

Он се буди, говор'те му штогод!

Лекар.

Продужите ви говор, краљице,

Ваш глас на ње дејствовати боље!

Корделија.

Величанство, како вам је сада,

Је л' вам лакше, осећате л' се боље?

Лир.

Неправду ми велику чините,

Из мртвила што ме подижете!

Корделија.

Величанство, познајете л' мене?

Лир.

Познајем те, ти си душа земна:

Ал' реци ми, када си умрла?

Корделија.

Непрестано још је изван себе!

Лекар.

Он се сада тек буди, краљице!

Претри'те се јоште за кој' тренут!

Лир.

Где сам био?

Где сам опет сада?

Корделија.

Погледај ме!

Остав' твоје руке,

Нек' још стоје по врх главе моје!

Благослова твога дај ми, оче!

О, не клечи! Преда мном не клечи!

Лир.

Само немој исмеват' ме тако!

Ја сам болан и немоћан старац!

Осамдесет година сам равних

Од рођења свога па до сада

Избројао; — па право да т' кажем;

Чисто с' бојим да реметан нисам;

Не знам где ми моја глава стоји!

(Наставиће се.)

ПОЗОРИШТЕ НА НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ У БЕОГРАДУ.

(Наставак.)

Благоје Божић. Што г. Кујунџић брани позориште, можда има право, јер можда он бесплатно у позоришту седи. (Жагор.) Ја сам тако дознао. Што се тиче тога, чудно ми је, како он справљаје позориште са нашом црквом. Зло и напонако браћо, ако се и у цркви почну грлити и љубити као у позоришту. Али шта каже брат Вуја, да је кнез Михаило дао новац, то је заиста тако, али ваљда он није дао да се натовари терет народу и да илаћа сиротиња толики новац. Један сирома сељак, који не уме још ни да се обуче, он не зна ни шта је позориште. Дакле одсудно сам противан, да се инштаче даје.

Адам Богосављевић. Ја позориште управо сматрам као једну установу богаташку и господску, у којој господи и богаташи, не знајући шта ће и како ће од обести, проводе своје затудно време и налазе себи забаве. Не признајем, да је позориште школа морала, јер видим, да у великим варошима, где има позоришта, ту има највише непонитења. Ту највише седе господи и богаташи, који немају шта да раде. За то сам, да се та помоћ позоришту не даје, него нека га помаже општина бе-

оградска, од кога се непосредно и користи, ако има какве користи.

Н. Крупежевић. Ја знам, да чим сам устао, да видите, да сам ја против позоришта, и ја то не кријем. Ја знам и то, да има извесне господе, која ме нерадо слушају, али ја ћу молитву господу, да ме сад само послушају, па ма ме други чуте слушали.

Највећа препрека, која нам смета да забришем ову помоћ позоришту, јесте то, што каже брат Урош, да је она озакоњена.

У сваком друштву државном има "два" реда људи. Један ред који управља тим друштвом, који ствара законе, те односе друштвене, и други је ред много већи, а то је мањина из првога реда управља. Тај ред, који управља већином, ми зовемо: господи — чиновници. Пре народних скупштина издавао је законе државни савет, а дакле све сама господи. После тога дошла је народна скупштина и добила је неколико ту власт. Прве народне скупштине, ја смештвбено да кажем, нису самостално стварале законе. На њих су утиливисале много владе. (Чује се: Ми се ограђујемо! то је увреда. Жагор.)

Молим вас, ја нисам свршио. Дакле није никако чудо, што је и позориште уведено у закон и сва помоћ позоришту узакоњена. Та господи су све своје плате регулисали законом, а пандурске нису, па кад смо решавали о платама, онда смо могли пандурима да умалимо плате, а њихове нисмо могли. (Чује се: О томе није реч). Јест, али о томе не ћу даље да говорим.

Да ли је позориште корисно или није, о томе не ћу да говорим, јер ја нисам стручан у томе. Али, оно се зове народно позориште, а чије народно него београдско. По томе рачуну требало би, да се и саборна црква у Београду зове народна, јер у њој служи митрополит народни, тамо долази поглавица народни, па би требало и она да се издржава и оправља помоћу свега народа. Но није тако. Ту треба гледати, ко се највише том установом користи.

Србију много кошта тај Београд. Српска сиротиња плаћа Београду особите повластице, које издаје годишње много. Београд има особиту политицију, на коју народ троши милион гроша. То је једно.

Друго, Београд има свој варошки суд, и тај се плаћа из државне касе. Даље, Београд има и трговачки суд, па се и тај плаћа из државне касе. (Чује се: То није питање на реду). Ја хоћу да изложим побуде за моје мишљење. Ја хоћу да докажем, да је неправо, да народ плаћа једну установу, која у Београду постоји, којом се београђани користе, и о којој је овде реч. Дакле, молим вас, саслушајте ме. Даље, у Београду по-

стоји управа фондова, у коју Београд улаже $2\frac{1}{2}$ по сто, а остала Србија $97\frac{1}{2}$ по сто. Из управе пак узима Београд 70 по сто, а сва Србија 30 по сто! За београдску господу и госпође из сиротине народне касе даје се годишње 200—300 дук. на паркове, који се граде, те да се београдска господа и госпође шетају. Београдској господи и госпођама свира варошка банда, састављена из сељачких синова, која се ређа једне недеље овде на Калимегдану, а друге у парку код финансије. (Чује се: Није истина).

Молим, молим, ја и опет ћу да кажем, да београдско позориште није народно позориште, него чисто београдско. (Чује се: Није, није!).

Што каже брат Вујо, да ради спомена кнеза Михаила не треба ту установу да рушимо, ми је и не рушимо. Позориште остаје, али га ми не можемо из државне касе да потномажемо. Недао бор, да ми тиме што врећамо великог кнеза Михаила. Мир нека је његовом праху. Њега сиротиња није ни врећала никад, народ је њега вољео, него господа су му и главе дошли. (Жагор).

Што каже Кујунџић, да се у позоришту буди дух народни, ја знам, да дух народног ослобођења није поникao из позоришта, ни са бине, него у селу са гуслама, у опанку и гуњцу сељачком. (Чује се: То је истина!) Ја сам против помоћи позоришту. Ја мислим, да ни један сеоски посланик не може гласати за помоћ из народне сиротињске касе београдском позоришту.

(Наставиће се.)

САДА ИСТИНЯ ИДУ

ПОЗОРНИТЕ.

* (Народно позориште у Загребу). Загребачки храм Талије на марковом тргу беше у фебруару за недељу дана призором бучног ентузијазма, којим Загренчани почастиле франц. пеачицу Донадио. „Било је ту“, вели „Vienac“, „клицања, пlesкања, викања; било је венчања, цвећа, чесама, поклона. Све је кључало и врило, шта више је наша красни спој био је захваћен неком апоениском манијом.“ Госпођица Донадић оставила је Загреб, отцепавши на растанку несму, коју је саставио Зајц. Да је Донадић врсна уметница, знаменита пеачица и глумица, нема сумње, али интамо, је ли право било, да су Загренчани чинили уметници толике јавне овације? Ми смо људи јужњака, крв узварилако, ако кад и кад доста лено тече. Нама, истини, није жао, да се публика жижи занета за уметницом, јер је занос за умет-

ност нешто илементито и узвинено, шта више ми бисмо желели, да буду загребчани више пута живље занесени, него збила што су у јавним пословима, те да не буде оног ивеселог мртвина, у ком се ђуља наш главни град. А та слава беше доиста намењена уметности, јер кад би се све тврдило — што је невероватно — да се толико и толико стотина младе и старе господе заљубило у особу госпођице Донадићеве, то се пису могле заљубити у њу оне многобројне загребачке госпође и госпођиће, које су доказивале свој ентузијазам бурним пlesкањем.“ Госпођица Донадић, која је невала и у бечкој дворској опери и у народном позоришту мађарском у Будим-Пешти, вољна би била доћи и у Нови Сад, кад би јој се застављује представу осигурао чист приход од 400 фор. а. вр.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

4. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТИПЛАТИ 3.

У НОВОМЕ САДУ У СУБОТУ 2. АПРИЛА 1877.

ПРВИ ПУТ:

ДЕВОЈАЧКИ ЗАВЕТ.

ШАЉИВА ИГРА у 5 чинова, од грофа АЛЕКСАНДРА ФРЕДРА, превео Е. Томић.

О С О Б Е:

Дубровска	J. Поповићева.
Анђелија	М. Рајковићка.
Клара	Ј. Сајевићка.
Радостин	С. Рајковић.
Густав	Сајевић.
Албин	Бошковић.
Иван, слуга	Рашић.

Г. М. РАЈКОВИЋКА и Г. С. РАЈКОВИЋ, пре чланови народног позоришта у Загребу,
као гости.

У недељу 3 априла: „ЗВОНАР БОГОРОДИЧИНЕ ЦРКВЕ“. Романтична драма у 5
чинова, с предигром.

Улазнице се продају у писарници позоришној (стану матичином) од 9—12 пре подне и
од 3—5 сахата после подне, а после на каси.

Поједини бројеви овога листа продају се обдан по 5 н. а. в. у српској народној задружној штампарији, у књижари браће М. Поповића, у позоришној писарници и у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 И ПО А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.